

4

Kertomus Isonkyrön Ventälänkylän Kaaminmäellä Napuen taistelun muistomerkin luona Rintataipaleen talon vieressä olevan hautaröykkiön kaivauksesta, jonka maisteri Toivo Vuorela apunaan ylioppilas Esko Sarasmo ja maisteri Hulda Kontturi suoritti Vaasan Entiset Lyseolaiset r.y:n (VELY) ja Isonkyrön kotiseutuyhdistyksen rahoittamalla kaivausmatkalla Vähän- ja Isonkyrön pitäjissä ajalla 5/7 - 4/8 1937.

Kertomukseen liittyy kartta n:o 1 ja 6 valokuvaa. (Päiväk. 1/10 -37, KM 10678, levyt 11362-67). Taloud. kartan mukaan röykkiö on 3,8 km:n päässä Orismalan asemalta NNW-suuntaan.

Kaaminmäki, jolla röykkiö sijaitsee, on loivarinteinen maastokohouma, parisataa metriä Kyrönjoesta. Aivan mäen vieritse, sen lounaispuolella on havaittavissa Kyrönjoen vanha uoma, johon vesi on tulvan aikana noussut. (Ks. tri Äyräpään kertomusta v:ltä 1934 top. arkistossa).

Kaaminmäki on hiekkamaata, josta siellä täällä kohoaa suuria siirtolohkareita. Hautaröykkiön kohta oli ennen kaivausta kauttaaltaan nurmettu ja siinä kasvoi runsaasti pientä kuusen taimistoa, pari nuorta kuustakin oli röykkiöalueella. Suurempien röykkiökivien välit täyttävä nurmi oli ehjää, eikä siis röykkiötä oltu ainakaan viime aikoina pengottu.

Röykkiön rakenteessa oli huomattavissa selvä reunakiveys, jonka muodostaman piirin (12 x 12 m) keskivaiheilla oli n. 1½ m ympäristöään korkeammalle kohoava silmäkivi. Röykkiössä oli yleensä kiveystä vain yhdessä kerroksessa, pohjakivet. Kiviä koko vaihteli päänkokoisista suuriin järkäleisiin. Pohjakivien välissä nurmen alla oli kuitenkin pientä nyrkinkokoista kiveä.

Löydöksiä tavattiin röykkiöstä runsaasti, osaksi luualueesta, osaksi myös sen ulkopuolelta.

Kokonaan erillään tavattiin hautauksen jäännöksiä röykkiön kaakkoiskulmassa olevan kookkaan reunakiven (vaakitusluku 0.84) luota: palanutta luuta, jota oli kiven pohjoispuolella, sekä

Kartta
muuttui
20.11.48
W. S. O. J. H.

ohuita raudanpaloja, joista voi tuntea osia 3:sta väkänuoolesta (10678:1-3). Raudanpalat olivat kiven eteläpuolella.

Hajallaan miltei luuttomalla tai heikolla luualueella tavattiin ruuduissa B - C:2, A - B - C:3, silmäkiven ja röykkiön eteläreunan välillä kilven käsiraudan paloja (6-7), 2 valjaiden koristerengasta (8-9), tupen kouruja reunahelan osia (10-11), viskari (=hevosenkenkä) (16), iso puukko (17). C:3:n eteläkulmauksesta luita runsaammin sisältävästä kivien lomasta tavattiin soljen (jota ei löydetty) neula (29), tasavartisen soljen 10676:28 pienempi pala ja ehkä pienen veitsen kappale (32). Tästä vähän länteen ja luoteeseen päin löydettiin rautaaisia tupenhelan kappaleita (33), 2 nuolenkärkeä, toinen tiheän luualueen läheltä (31), toinen sen reunasta (30).

Viimem. löytökohdista alkoi n. 70 x 30 cm laaja luualue, jossa paikoin oli luunsiruja miltei enemmän kuin multaa ja joka sisälsi ilmeisesti naisen hautaan kuulunutta kalustoa: sirpinkantakappaleen(?) (18), luisen varttinänpyöränpalan (26), luisen kamman katkelman (27) sekä jo edellämainitun tasavartisen soljen (28) isomman palan.

Tämän luualueen pohjoisreunana oli eräs pohjakivi (vaakitusluku 1.37). Tämän kiven toisella, siis pohjoispuolella C:4:ssä oli myös jokseenkin runsaasti luuta, vaikkakaan ei yhtä tiuhaa kuin eteläpuolella. Tässä pohjoispuolella oli yleensä miehisiä hauta-antimia. Itse luualueessa oli kaarisolki (46), puukonpään hela (47) ja puukko (48). Alueella oli myös 2-3 nuolenkärkeä (43, 44 ja 49), joista jälkimmäinen oli luupesäkkeen reunassa.

Muista röykkiön löydöksistä mainittakoon vielä rautakautisen saviastian palat (50) parin suuren kiven lomasta röykkiön muuten löydöttömästä itäpuoliskosta sekä pieni pala toisesta saviastiasta C:3:sta, pronssisen kaularenkaan pala(?) (24) ja kovasin (45), jonka esihistoriallisuus kuitenkin on epävarma. Jätteinä puuesineistä tai parista oli B:3:ssa 3-4 rautanaulaa, samoin C:3:ssa.

Löydöksiä perusteella voi hauta-antimina todeta olleen n.

30 eri esinettä: 2-3 puukkoa, 3 solkea, 6-8 rautaista nuolenkärkeä, 2 valjaiden rengasta, viskari, kilpi, varttinänpyörä, kamppa, sirppi, ehkä kaularengas ja joukko muita vaikeasti identifioitavia esineitä. Luunpalojen joukossa oli paloja luisesta nuolenkärjestä.

Palanut luu, jota saatiin talteen n. 4 kg, esiintyi kaikki röykkiön eteläpuoliskossa ja siinä suurimmalta osalta keskittyneenä pesäkkeeksi vähän matkan päähän silmäkivistä lounaaseen, jo mainitun kookkaan pohjakiven kahtapuolta. Luut alkoivat esiintyä jo aivan lähellä pintaa, pintaturpeessa, ulottuen parinkymmenen cm:n syvyyteen, pidellyn maan pohjaan.

Hiilensiruja oli miltei kaikkialla röykkiön alueella. Koekuoppia kaivamalla todettiin myös mäessä röykkiön itäpuolella yleisesti olevan nokimaata verraten syvällä. Röykkiössä esiintyi hiiliä myöskin luualueella pieninä siruina kohtalaisen runsaasti, runsaimmin kuitenkin pintaosassa. B:3:ssa hiilialue oli mustaa murua ja alkoi heti pintaturpeen alta. D - E:4:ssä oli laaja hiilialue, aivan pinnasta alkava, luultavasti alkuperältään myöhäisiä ilmeisiä systä.

Röykkiöalueen myöhäisempiin löydöksiin on vielä luettava kaikkialla tavattu kuona l. sitta. Sitä esiintyi pinnalla ja pintaturpeessa. Vaikka sitä oli tällöin luunmurujenkin joukossa, ei se voine olla niiden kanssa samanikäistä, sillä pintaosaa syvemältä, varsinaiseen luualueeseen päästyä sitä ei enää voitu panna merkille. Mainittu kuona oli pääasiallisesti suuressa kuumuudessa sulanutta savea, kuten talteenotetuista kappaleista (67) voidaan päätellä. Jotkut kappaleet olivat kuitenkin raskaampia, ikäänkuin metallipitoisia. Kuona lienee ehkä noita raskaampia kappaleita luukuunottamatta, peräisin läheisen Rintataipaleen talon tonttimaalla havaittavasta tervahaudan pohjasta, (ks. tri Äyräpään kertomusta v:ltä 1934) joka oli tullut näkyviin ulkokuoneita varten tehdyssä maaleikkauksessa.

Myöskin tavattiin röykkiön pintamaasta muutamia puoliksi lahonneita parinkymmenen cm:n mittaisia raajojen luun palasia. Ne

*Tyrvään
Kankolan
11. h. h. h. h.
Kuumaa
samalla
tavalla
pinnalla.*

mahdollisesti ovat ihmisen luita ja voisivat siinä tapauksessa olla peräisin Napuen taistelun ajoilta, sillä paikkakuntalaisten kertoman mukaan samantapaisia luita tavataan aina silloin tällöin tältä seudulta.

Tutkittuun hautaröykkiöön on löydösten laadusta, lukuisuudesta ja sijaitsemispaikasta sekä luun esiintymisestä päätellen haudattu kumpaakin sukupuolta olevat henkilöt, mahdollisesti useampiakin. Iältään hautaukset tullevat kansainvaellusajan alkuun.

Tutkimukset paikalla kestivät $4\frac{1}{2}$ päivää ja sen jälkeen röykkiön kivet koottiin entiselle paikalleen. Maisteri Hilikka Vilppula osallistui myös kaivaukseen ajalla 22/7 - 24/7.

Esko Saraamo

Torr. Toivo Vuorela.

Kartta n:o 1

Isokyrö, Ventelänkylä
Napue, Kaaminmäki

Esko Sarasmo
29/7 - 28/7 1937
Mittakaava 1:50

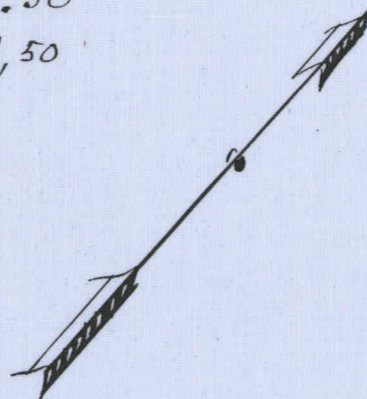
Löydöksiä numerot ovat K.M. 10678 alalukuita.

1	kork	1.73
6	"	1.86
8-9	"	1.86
10	"	1.73
16	"	1.68
17	"	1.68
18	"	1.60
26	"	1.60
28	"	1.67
30	"	1.65
32	"	1.63

M.k. = 1:50

K.p. = 1,50

 Kiviä x Löytö
 Poltettua luuta
 Pinta
 Pohja

6
5
4
3
2

1.72	
1.67	
1.66	
1.64	
1.60	
1.57	
1.52	
1.48	
1.47	
1.46	
1.18	
1.30	1.33
1.26	1.58
1.32	1.65
1.31	1.81
1.25	1.77
1.30	1.67
1.30	1.62
1.35	1.68
1.32	1.78
1.33	1.86
1.51	1.73
1.59	1.73
1.59	1.73
1.45	1.85
1.41	1.76
1.47	1.66
1.44	1.60
1.46	1.63
1.40	1.67
1.45	1.70
1.32	1.75
1.25	1.82
1.27	1.84
1.46	1.66
1.46	1.66
1.44	
1.24	
1.34	
1.55	
1.36	
1.54	
1.53	
1.53	
1.52	
1.57	
1.45	
1.53	
1.58	
1.57	

Isokyro[?], Ventalan kylä (Napue)
Kaaminmäki

levy 11362

G. Sarasimo

7 Napuen roykkio[?]
ennen kaivausta
Valok. länneestä
23/7 - 37.

8. Napuen roykkio[?]
pinta puhdistettu
Valok. muistomerkin
aitauksen[?]
päästä, länneestä?
23/7 - 37

levy 11363

T. Vuorela

levy 11364

T. Vuorela.

9. Napuen roykkio[?]
pinta puhdistettu.
Valok. etelästä?
23/7 - 37.

Jokyrö, Ventälän kylä, Kaaminmäki

levy 11365

10. Napuen røykkio,
punta puhdistettu,
valok. muistomer-
kin päältä lännestä

23/7-37.

T. Vuorela

levy 11366

11. Veljen puheenjohtaja
prof. Heikki Klemetti Na-
puen røykkiolla.

Puunkankien välissä ole-
van kiven etu- ja taka-
puolella oli tihein kuu-
ja löydösalue.

Valok. lounaasta
heinäk. 1937. T. Vuorela.

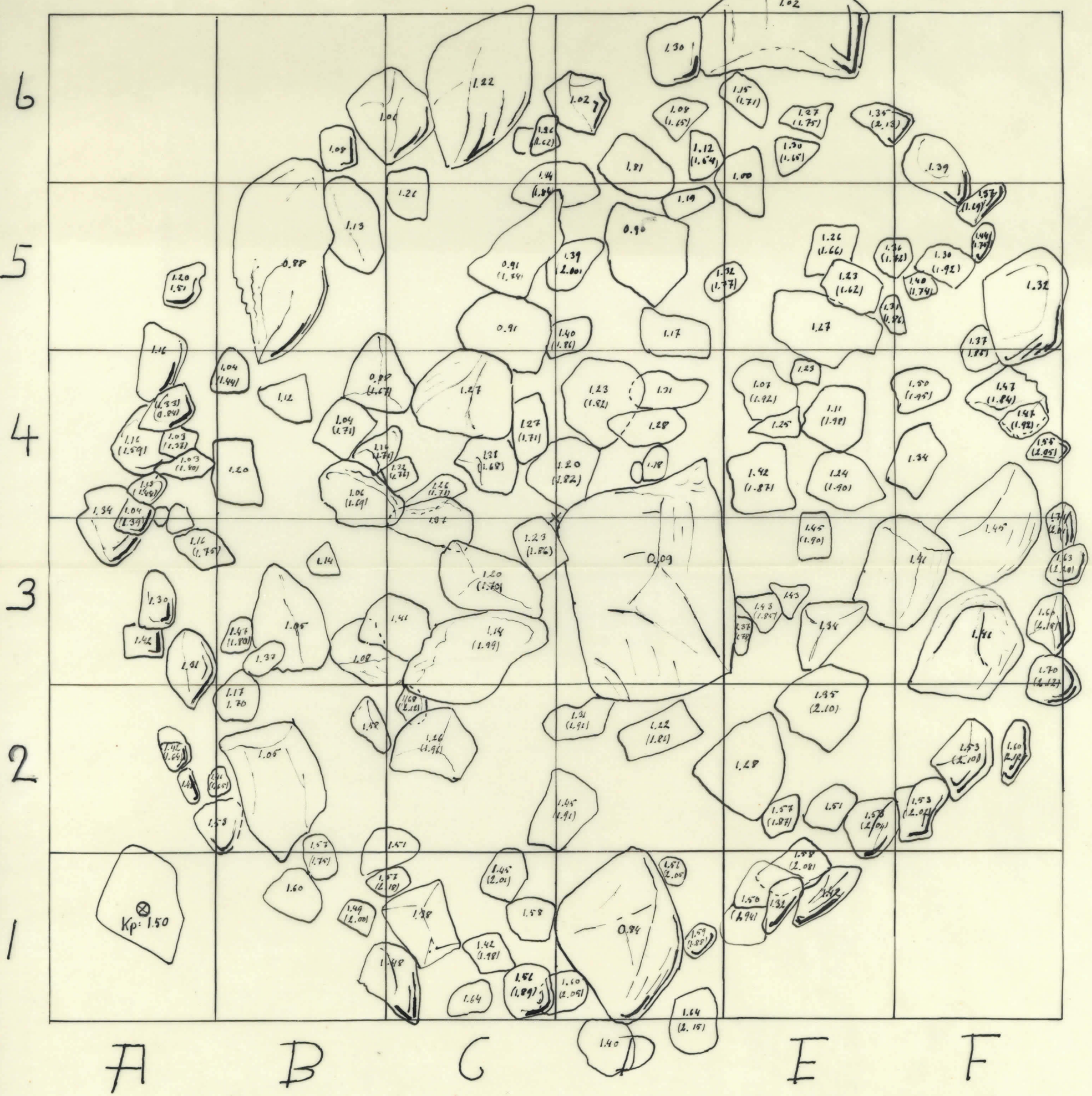
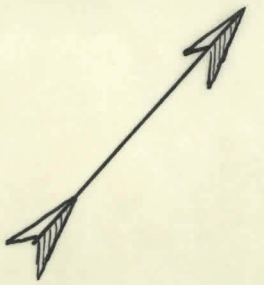
levy 11367

12. Napuen røykkio
kaivauksen jälkeen
entistettyinä. Taus-
salla Napuan tarsto-
lun muistomerkki.

Valok. idästä 4/8-37

T. Sarasmaa

ISOKYRÖ NAPUE